

ע"פ 36965/06/14 - מדינת ישראל נגד אחמד פחמאוי

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

ע"פ 36965-06-14 מדינת ישראל נ' פחמאוי 18 ספטמבר 2014

בפני הרכב כב' השופטים:

י' גריל, שופט בכיר (אב"ד)

ב' בר-זיו, שופטת

כ' סעב, שופט

המערערת: מדינת ישראל ע"י ב"כ עוה"ד לני אלפורד

נגד

המשיב: אחמד פחמאוי ת.ז. 056259351

פסק דין

א. בפנינו ערעור המדינה על הכרעת הדין של בית-משפט השלום בחיפה (ס. הנשיא) השופטת אורית קנטור) מיום 7.5.14, ב-ת"פ 47611-11-12, לפיה זוכה המשיב (יליד 1960), מחמת הספק מן העבירות שיוחסו לו.

ב. אלה העובדות הצריכות לענין:

בכתב האישום שהגישה המדינה כנגד המשיב נטען, שביום שבת, 18.8.12, בשעה 04:30 לפנות בוקר, בתחום שמורת הטבע נחל מהר"ל ובתחום גן לאומי הר הכרמל עסק המשיב ביחד עם שניים נוספים שזהותם אינה ידועה למדינה, בציד חיות בר מוגנות באמצעות כלבים, פנסים, ומקלות, ובמעשיו אלה פגע המשיב בשמורת טבע ובגן לאומי.

למשיב לא היה היתר למעשיו.

ג. העבירות המיוחסות למשיב לפי כתב האישום הינן:

1. פגיעה בשמורת טבע ופגיעה בגן לאומי בניגוד לסעיפים 30 (ד) ו-57 (ב') לחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים, ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998 (להלן: "**חוק הגנים הלאומיים**").
2. פגיעה בשמורת טבע בניגוד לתקנה 2 לתקנות גנים לאומיים ושמורות טבע (סדרים והתנהגות), התשל"ט-1979 (להלן: "**התקנות**"), וסעיף 57 (א) לחוק גנים לאומיים.
3. הכנסת כלב לשמורת טבע בניגוד לתקנה 4 (ד') (1) לתקנות וסעיף 57 (א) לחוק הגנים הלאומיים.

4. הכנסת כלב לגן לאומי בניגוד לסעיף 12 (3) לחוק עזר לגנים לאומיים ושמורות טבע, התשכ"ז-1967 וסעיף 57 (א) לחוק גנים לאומיים.

5. ציד חיית בר מוגנת בניגוד לסעיפים 2 ו-14 (ב) לחוק להגנת חיית הבר, התשט"ו-1955 (להלן: **"החוק להגנת חיית הבר"**).

6. ציד ללא רשיון ציד בניגוד לסעיפים 2 ו-14 (ב) לחוק להגנת חיית הבר.

7. ציד בלילה בניגוד לתקנה 5 לתקנות להגנת חיית הבר, התשל"ו-1976, וסעיף 14 (א) לחוק להגנת חיית הבר.

8. ציד בשיטות אסורות בניגוד לתקנה 6 (ב) לתקנות להגנת חיית הבר, וסעיף 14 (א) של החוק להגנת חיית הבר.

ד. נקדים ונציין, שהמשיב לא היה מיוצג לא בפני בית משפט קמא ולא בפנינו.

בישיבת בית המשפט שהתקיימה בפנינו ביום 4.9.14 עוררנו את שאלת ייצוגו של המשיב שדבריו היו (עמ' 1 לפרוט'):

"משיב לבית המשפט שאני לא צריך ייצוג. אני מרגיש שאני לא צריך. מרוב שאני בטוח שלא עשיתי שום דבר אני לא חושב שאני צריך עורך דין. גם כשבית המשפט אומר לי שאני אבדוק אולי בסניגוריה הציבורית האם יהיו מוכנים לייצג אותי, אני אומר אין לי בעיה להשיג עו"ד אבל אני מרגיש שלא צריך משום שלא עשיתי שום דבר. התייעצתי עם עו"ד והתשובה שקיבלתי זה מה שאני חשבתי".

ה. נחזור עתה לסקירת ההליך שתחילתו בבית משפט השלום:

בישיבת בית משפט קמא מיום 3.4.13, מסר המשיב את תגובתו לאישום וטען, כי המקרה התרחש יומיים לפני עיד אל פיטר. לדברי המשיב, יש במקום פרות, ירושה מאביו ז"ל, והמשיב היה המטפל בהן, הואיל ואחותו אינה יכולה לצאת ליער לטפל בפרות, ובגלל מריבה עם אחיו הקטן יותר, המשיב היה צריך לטפל בהן. השטח הוא שטח צבאי והמפגש בין המשיב לבין הפקחים התרחש ליד הגדר. לדברי המשיב, לא היו לו שום כלבים, ולא ראו איתו שום כלב.

באשר לשעה בה שהה המשיב בשטח (04:00 בבקר), טען המשיב כי הפרות שלו משוטטות בכל האזור ולכן היה עליו להימצא בשעה זו בשטח.

עוד טען, כי שני הפקחים "התייחסו אליי כמו כלב", וסחבו אותו ללא צורך לתחנת המשטרה בעוספיא.

לדעת המשיב, הפקחים לא תפסו איש במהלך הלילה, ומבחינתם היה המשיב "ציד טוב".

נוכח דברים אלה קבע בית משפט קמא שהמשיב כופר בעובדות כתב האישום וקבע את התיק להוכחות ליום 10.11.13.

ו. בתאריך 10.11.13 **לא** הופיע המשיב לדיון. בית משפט קמא קבע שהמשיב הוזהר בישיבת בית משפט קמא מיום 3.4.13 שאם לא יתייצב לישיבת ההוכחות רשאי יהיה בית המשפט לקיים את הדיון שלא בנוכחותו, ומכיוון שעדי המערערת התייצבו, כפי שנקבע, בישיבת 10.11.13, ואילו המשיב בחר שלא להתייצב, החליט בית משפט קמא לשמוע את עדי המערערת: פקח אזורי כרמל ברשות שמורות הטבע והגנים הלאומיים מר אייל כהן, וכן ראש תחום מבצעים ומניעת צייד ברשות שמורות הטבע, מר אילן יגר, שנטלו שניהם יחד חלק ב"מפגש" עם המשיב.

בתום שמיעת עדותם (בהעדר המשיב) נתן בית משפט קמא צו הבאה כנגד המשיב והתיק נקבע לסיום שמיעת הראיות ליום 25.3.14.

ז. בתאריך 13.2.14 הובא המשיב לפי צו ההבאה בפני בית משפט קמא וטען, כי שכח מתאריך הדיון, ובהחלטתו מאותו יום קבע בית משפט קמא שהסיבה לאי-התייצבות המשיב לישיבת ההוכחות, איננה סיבה מוצדקת, שכן מועד ההוכחות הודע למשיב בישיבת ההקראה והוא אף הוזהר שאם לא יתייצב להמשך משפטו, רשאי בית המשפט לקיים את הדיון שלא בנוכחותו. לפיכך הוסיף וקבע בית משפט קמא כי המשפט יימשך מאותו שלב שאליו הגיע - תום פרשת התביעה.

ח. המשך הדיון התקיים בתאריך 25.3.14, שבו גם הוגשה תעודת עובד ציבור לפיה לא היה למשיב רשיון צייד תקף במועד ביצוע העבירה (ת/8) וכמו כן מסר המשיב בישיבה זו את עדותו הראשית לאחר שבחר להעיד, נחקר בחקירה נגדית, ולאחר מכן סיכמו ב"כ המערערת והמשיב את טיעוניהם.

ט. בתאריך 7.5.14 ניתנה הכרעת הדין של בית משפט קמא ולפיה זוכה המשיב מן העבירות שיוחסו לו, וזאת מחמת הספק, לאחר שבית משפט קמא הגיע למסקנה שהמערערת לא עמדה בנטל הוכחת עובדות כתב האישום מעבר לספק סביר.

בית משפט קמא הסביר, שעסקינן בתיק בו הובאו ראיות נסיבתיות בלבד, הואיל ולא נטען שמי מן העדים ראה את המשיב צד חיות בר מוגנות. אמנם ניתן להכריע את דינם של נאשמים על סמך ראיות נסיבתיות, בתנאי שהמסקנה העובדתית הנגזרת ממכלול הראיות הנסיבתיות המובאות, צריכה להיות מסקנה הגיונית ומתחייבת כמסקנה אפשרית אחת ויחידה (בית משפט קמא הסתמך על ע.פ. 728/84 **חרמון נגד מדינת ישראל**, פ"ד מ"א (3) 617 וכן ע.פ. 351/80 **חולי נגד מדינת ישראל**, פ"ד ל"ה (3) 477).

י. בית משפט קמא קבע, כי בענייננו לא עלה בידי המערערת להניח בפניו ראיות נסיבתיות המובילות למסקנה עובדתית, מתבקשת, הגיונית אחת ויחידה.

עד תביעה מס' 1 היה הפקח מר איל כהן, שערך דו"ח פעולה (ת/1) וכן גבה את הודעתו של המשיב מיום האירוע (ת/3), כמו כן הגיש מר כהן תמונות שצילם בשטח.

עד תביעה מס' 2 היה מר אילן יגר, ראש תחום מבצעים ומניעת צייד, שאף ערך את דו"ח הפעולה (ת/7) בעקבות האירוע נשוא כתב האישום.

בדו"ח הפעולה ת/1 פירט מר כהן שבמהלך סיור עם מר יגר הבחין באורות של שלושה פנסים הסורקים את השטח כשהם מתקדמים צפונה, בשעה שעדי התביעה מתקדמים רגלית בעקבותיהם. בהגיעם לצומת ראו שני עדי התביעה שלושה אנשים שלכל אחד מהם פנס, מלווים בשלושה כלבים. שניים מן האנשים שהיו עם המשיב ברחו והכלבים בעקבותיהם.

בעדות שמסר מר כהן הוא סיפר, שהוא ומר יגר המתינו למשיב ולשניים הנוספים בנקודה המצויה על הציר כמסומן בתצ"א (ת/2), זאת ביודעם כי המשיב והשניים הנוספים יעברו בנקודה זו. משהגיעו השלושה לנקודת המפגש תפס מר יגר את המשיב ואילו מר כהן רדף לשווא אחר השניים הנוספים שהיו כאמור עם המשיב והצליחו להימלט.

לדברי מר כהן הוא ומר יגר עקבו אחר השלושה, לאורך נתיב של כ-700 מ' במשך כ-10 דקות. מר כהן ציין בדו"ח הפעולה ת/1 שלמשיב היו נבוט באורך של כ-1 מטר ופנס, ועל חולצתו נראו כתמים אדומים חסודים כדם. שעה שנתפס המשיב החל אמנם אור ראשון של בוקר אך עדיין היה חשוך.

יא. בית משפט קמא מציין, כי מעדות מר כהן לא עולה שנתפסה ברשות המשיב חיית בר מוגנת שעה שהפקחים פגשו בו לראשונה בנקודת המפגש, וגם אין תוצאות ביחס לבדיקת הכתמים בהם הבחין מר כהן על חולצת המשיב.

בית משפט קמא מוסיף, שמר כהן לא ציין לא בדו"ח הפעולה ת/1 ולא בעדותו, כל פעולה שהמשיב ביצע

המהווה או עלולה להוות פגיעה בשמורת טבע או גן לאומי או פעולה המהווה פגיעה בחי, בצומח, או בדומם בתחום הטבע, ועוד מוסיף בית משפט קמא, שלא ניתן ללמוד מעצם נוכחותו של המשיב בשטח, על פגיעה שכזו, גם אם גירסתו אינה נקיה מתמיהות.

יב. גם ביחס לעבירות הנוגעות לצייד, מציין בית משפט קמא שלא הובאה כל ראיה פוזיטיבית בעלת משקל, גם אם נסיבתית, שעל בסיסה ניתן לקבוע כי המשיב עבר עבירות מן הסוג המיוחס לו.

יג. עד התביעה מר כהן העיד, כי חשדו התעורר היות והאזור נשוא כתב האישום ידוע כאזור שמתבצע בו צייד דורבנים לאורך שנים, וכן משום שהוא ומר יגר הבחינו בפנסים בלילה בשמורת טבע. ואולם, כך קבע בית משפט קמא, אין די בחשד על מנת לבסס הרשעתו של נאשם בהליך פלילי.

יד. העד מר כהן מסר במסגרת ת/1, כי הוא הבחין בשלושה כלבים שברחו יחד עם שני האנשים האחרים שהיו בשטח, והוסיף, כי לאחר שהנאשם נחקר, חזרו עימו עדי התביעה למקום המפגש הראשוני ושם נראו עקבות טריים של כלבים ותוך כדי כך, הגיעה כלבת צייד ללא מחסום וללא קולר שנלקחה לבדיקה.

בית משפט קמא קבע, שאין בדבריו של העד מר כהן כדי לקשור את הכלבים אל המשיב בין אם המדובר בשלושת הכלבים שנצפו בתחילת האירוע (כמפורט בת/1), ובין אם עסקינן בכלבה שנתפסה לאחר שעדי התביעה חזרו למקום.

הכלבה נלקחה לבדיקה וזיהוי, אך לא הובאה ראיה המצביעה על זהות בעליה או על קשר כלשהו למשיב (לפי דו"ח הוטרינר מיום 19.8.12, היתה הכלבה ללא שבב).

טו. עוד ציין בית משפט קמא, שגם עד התביעה מר יגר לא העיד על קיום זיקה כלשהי בין הכלבה הנ"ל לבין המשיב, ובניגוד לעד התביעה מר כהן העיד מר יגר שבמקום המפגש הראשוני עם המשיב בשטח, היו במקום שני כלבי צייד, ולא שלושה.

טז. בדו"ח הפעולה ת/7 פירט עד התביעה מר יגר, שבמועד האירוע נשוא כתב האישום הוא הגיע יחד עם הפקח איל כהן לאזור חירבת סומקה. העדים הבחינו באורות מתקדמים. מר יגר השקיף בעזרת משקפת והבחין בבירור בשלוש דמויות עם פנסים ולפיכך הם המתינו להם בנקודת המפגש. מר יגר הבחין בבירור בשלושה אנשים ובשני כלבי צייד כשהכלב הלבן היה ליד המשיב.

שני החשודים האחרים ברחו, והפקח מר כהן לא הצליח לתפסם.

יז. עוד ציין מר יגר בדו"ח הפעולה ת/7, כי לאחר חקירתו של המשיב, משחזרו לשטח אל רכבו של המשיב, הם תפסו כלבת צייד בה הבחין הפקח מר כהן ממרחק של כ-50 מטרים ממקום המפגש המקורי עם המשיב והשניים הנוספים שהיו עמו.

מר יגר ציין, כי המשיב אמר שאינו יודע למי שייכת הכלבה, אך המשיב ניסה לשכנעם להשאיר בשטח "כי היא אולי של איזה רועה".

יח. בית משפט קמא גם ציין, שלא הובאה כל תוצאת בדיקת דם לפיה הכתמים שנמצאו על חולצת המשיב הנם כתמי דם של חיית בר, והגיע למסקנה שמגירסאותיהם של עדי התביעה לא עולה מסקנה פוזיטיבית אחת ויחידה לפיה בוצעו העבירות של צייד חיית בר, צייד ללא רשיון, צייד בלילה, וצייד בשיטות אסורות.

גם העבירות של פגיעה בשמורת טבע ופגיעה בגן לאומי לא הוכחו, לפי קביעת בית משפט קמא, שהוסיף וציין, כי עדי התביעה לא הניחו תשתית ראייתית לפגיעה הנטענת שנגרמה על ידי המשיב או שיכולה היתה להיגרם על ידי המשיב, גם אם היה בידו פנס ומקל וגם אם היו עמו במקום האירוע שניים נוספים שברחו.

יט. מוסיף בית משפט קמא, שגירסת המשיב אינה חפה מתמיהות, אך לא ניתן לייחס להן או לגזור מהן מסקנות לחובתו של המשיב מקום בו המערערת לא הניחה תשתית עובדתית שדי בה כדי להביא להרשעתו.

כ. בית משפט קמא ציין, שהן בהודעה שנגבתה מן המשיב ביום האירוע (ת/3) והן בעדותו של המשיב בפני בית המשפט הוצגה גירסה דומה באשר להשתלשלות העניינים במועד הרלוונטי לכתב האישום.

גירסת המשיב במוצג ת/3 היתה שאחותו שלחה אותו למקום על מנת לחפש פרות ועגלים מן העדר שלה, הואיל וביקש לשחוט עגל לרגל החג (עיד אל פיטר).

לטענת המשיב הוא הגיע למקום ביום שישי לפנות בוקר, מאחר ובשאר ימות השבוע הוא עובד. לגירסת המשיב הוא לא מצא את הפרות, אך נהנה מן הסיור, וכאשר הגיע לחרבת סומקה החלה הזריחה ואזי פגש בשני אנשים אותם הוא מכיר מדליית אל כרמל והשניים אמרו לו כי הם מחפשים דבורים לצורך דבש.

המשיב ציין, שמטבע הדברים היו להם מקלות ופנסים להגנה עצמית מפני נחשים, הפתעות לא צפויות, ושועלים חולי כלבת. אמנם לשניים היו כלבים, אך למשיב, לגירסתו, לא היה כלב.

כא. בניגוד לגירסת עדי המערערת, כי הבחינו בשלושה פנסים טען המשיב, כי היה לו רק פנס אחד ובאשר לכתמים על החולצה, טען המשיב שאלה כתמי צבע וכי הוא לא צד מזה 30 שנה.

המשיב אישר בהודעה ת/3 שבעבר הוא צד דורבנים, כשדברים אלה סותרים את עדותו (עמ' 8 לפרוט') שהוא אף פעם לא היה בצייד.

כב. מוסיף בית משפט קמא, שעדי התביעה העידו, כי שני האנשים הנוספים הלכו עם המשיב עד לנקודת המפגש עמם באזור חרבת סומקה, וזאת במשך מספר דקות, ואז ברחו השניים מפני הפקחים, ואילו המשיב טען שהוא פגש בשניים הנוספים עם כלביהם בחרבת סומקה, וכי השניים ברחו, והוא אינו יודע מדוע.

בית משפט קמא גם ציין, שהמשיב סתר עצמו ביחס לזהות הכלבה שתפסו שני עדי המערערת. בת/3 טען המשיב שאינו יודע למי היא שייכת הכלבה, ואילו לשאלות ב"כ המערערת בחקירה נגדית השיב, כי מדובר בכלבה מיניקה ששייכת לדיר של שכן שלו, גירסה אותה לא העלה המשיב בהודעתו ת/3.

כג. למרות הסתירות ואי הבהירויות בעדות המשיב, סבר בית משפט קמא, שלא ניתן להרשיע את המשיב בעבירות המיוחסות לו וליצור "יש" מ"אין" - מקום בו המערערת לא הניחה בפני בית המשפט תשתית ראייתית מוצקה הקושרת את המשיב לביצוע העבירות שיוחסו לו, בין אם בראיות ישירות, ובין אם בראיות נסיבתיות, ולפיכך כאמור, זיכה בית משפט קמא את המשיב מן העבירות שיוחסו לו, מחמת הספק.

כד. על כך מונח בפנינו ערעורה של המדינה הטוענת, כי שגה בית משפט קמא משלא מצא בנסיבות הענין להרשיע את המשיב בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום.

המערערת מדגישה, כי מאחר שעדיה לא נחקרו בחקירה נגדית הרי הדברים שמסרו, הן בעדותם בבית המשפט והן במסמכים שהוגשו, לא נסתרו. לטעמה של המערערת, הציגו העדים בין בעדותם ובין במסמכים שהוגשו ראיות נסיבתיות לכך שהתקיימה עבירת הצייד לפי סעיף 1 של החוק להגנת חיית הבר, כשלפי הגדרה זו די בעשיית מעשה מתוך כוונה לפגוע בחייה, בשלומה או בחרותה של חיית בר על מנת להיחשב כמי שעבר עבירת צייד מושלמת הן במעשים "ישירים" והן במעשים "עקיפים".

המערערת טוענת, כי הראיות כפי שהובאו בפני בית משפט קמא מבססות עבירת צייד.

כה. בית משפט קמא, כך טוענת המערערת, לא ייחס משקל ראוי לעובדה שהמשיב נתפס באזור הידוע כאזור שמתרחש בו צייד דורבנים לאורך שנים. כמו כן לא ייחס בית משפט קמא משמעות לשתיקתו של המשיב בנוגע לכך שעדי התביעה צפו בו כשהוא סורק את השטח עם פנס (ביחד עם השניים האחרים).

ב"כ המערערת מצביעה על כך, שלפי דו"ח הפעולה של מר כהן שמעו הפקחים ואף ראו שלושה אנשים ולכל

אחד פנס, ועמם שלושה כלבים, וגם מר יגר מסר, כי הבחין בשלושה אנשים ושני כלבי צייד, והוא קפץ על המשיב שאחז בידו נבוט באורך של מטר ובידו השמאלית פנס וליד המשיב כלב לבן (דו"ח הפעולה ת/7).

כו. לטענת המערערת, לא נתן בית משפט קמא את המשקל הראוי לכך, שהמשיב נתפס כשהוא מצוייד בכל המכשירים הדרושים לצייד דורבנים: אלה, כלב צייד, ופנס, וכן לא נתן משקל לכך שבשעת החיפוש ברכבו של המשיב (כשחזרו הפקחים עם המשיב לשטח בו חנה רכבו של המשיב), הגיחה מן השיחים כלבת צייד. לכך יש לצרף, לטעמה של המערערת, את בקשת המשיב מן הפקחים שישאירו את הכלבה בשטח למרות שטען שאינו יודע למי היא שייכת. לכך גם מצטרפת סתירת המשיב באשר לזהות הכלבה כפי שציין בית משפט קמא בהכרעת הדין.

לטעמה של המערערת, המסקנה האחת והיחידה היא שהכלבה שנתפסה על ידי הפקחים היא הכלבה שנצפתה בתחילת הארוע עם המשיב וכי הוא, לכל הפחות, החזיק בה במהלך האירוע.

כז. עוד מצביעה המערערת על כך, שהפקחים גם סיפרו בעדותם שהם צפו באמצעות משקפת ומכשיר ראיית לילה במשיב ובשניים הנוספים אוחזים בפנסים מרחק של כ-700 מטר מחרבת סומקה, ומתקדמים על שביל שמוביל אליה, ואילו המשיב העיד שנפגש עם שני החשודים האחרים בתוך החירבה, סמוך לנקודה שבה נעצרו על ידי הפקחים, וכי הוא איננו אחד משלושת החשודים שנצפו קודם לכן.

לטענת המערערת, גירסתו זו של המשיב מחייבת היווצרות צירוף מקרים נדיר ביותר, חסר כל הסבר הגיוני שאין השכל הישר יכול לקבלו.

כח. מוסיפה המערערת, כי לפי ההלכה שנקבעה ניתן להרשיע בהתבסס על ראיות נסיבתיות כשהמבחן לכך הוא מבחן השכל הישר בהתחשב בהגיון ובנסיין החיים.

המשיב נצפה מהלך בשטח איזור חרבת סומקה שבשמורת הטבע הר הכרמל, ביחד עם שניים אחרים כשכל השלושה מתקדמים בשטח וסורקים אותו עם שלושה פנסים וכלבים. המדובר באזור צייד פעיל וכאשר המשיב נתפס בשטח הנ"ל עם אלה בידו הצליחו השניים האחרים לברוח מן הפקחים והכלבים בעקבותיהם.

כט. טוענת המערערת, שעצם יציאת המשיב בשעת לילה מאוחרת לשטח הנ"ל כשברשותו פנס ומקל, כשהוא מלווה בכלב, מהווה הוצאת הכוונה הפלילית לפועל במעשה גלוי לעין ובאמצעים המתאימים לצייד המתוכנן. צירוף ראיות נסיבתיות אלה מוביל לדעת המערערת למסקנה אחת ויחידה בדבר אשמו של המשיב, והדבר גם נתמך בפסיקה של בתי משפט השלום והמחוזי, לפיה הורשעו נאשמים בביצוע עבירות כמו בענייננו, גם אם לא נמצאה צידה וגם אם לא נראו הנאשמים פוגעים בחיה כלשהי.

ל. כמו כן טוענת ב"כ המערערת, שבית משפט קמא לא ייחס משקל ראוי לשקריו של המשיב. אמנם בית משפט קמא ציין שגירסת המשיב אינה חפה מתמיהות, אך קבע שאין לגזור מתמיהות אלה מסקנות לחובת המשיב הואיל והמערערת לא הניחה תשתית עובדתית שדי בה כדי להביא להרשעתו של המשיב, אך לדעת המערערת מסקנה זו של בית משפט קמא אינה עולה בקנה אחד עם ההלכה הפסוקה הואיל ולפי ההלכה הפסוקה שקרים של נאשם בעניינים מהותיים, המוכחים בראיות עצמאיות חד משמעיות, ישמשו סיוע במקום שנדרש כזה, ויש לראות בשקרי הנאשם משום "ראשית הודייה" כי הם משקפים תחושת אשם (קדמי, **על הראיות**, חלק ראשון, תש"ע-2009, עמ' 304).

לפיכך ביקשה ב"כ המערערת לקבל את הערעור ולהרשיע את המשיב בהתאם לכתב האישום.

לא. בדיון שהתקיים בפנינו ביום 4.9.14, חזרה ב"כ המערערת על תמצית טענותיה, בהפנותה לפסיקה רלוונטית וחזרה וטענה, כי בענייננו קיימות עובדות ברורות של שלושה אנשים ההולכים וסורקים את השטח עם פנסים וכלבים, כשהמשיב נתפס עם פנס ואלה באורך מטר, כשהשניים האחרים מצליחים להימלט והכלבים בעקבותיהם, ולאחר חקירת המשיב משחזרו הפקחים והמשיב לשטח, שם חנה רכבו, הופיע לפתע הכלב הלבן שנצפה על ידי הפקחים במכשיר לראיית לילה.

מוסיפה ב"כ המערערת, שבעוד שהמשיב טוען שהכלב אינו שלו, הוא ביקש להשאירו בשטח.

לב. עוד טענה ב"כ המערערת, שאין לקבל את ניסיונו של המשיב שלא לקשור עצמו לשניים האחרים הגם ששני הפקחים צפו בשלושה אנשים מהלכים בדרך, לאורך 700 מטר, עם פנסים וסורקים את השטח עם כלבים, ואילו המשיב טוען כי פגש את השניים שתי דקות לפני שהפקחים עצרו אותו, כשהמשיב טוען, שהשניים באו לאסוף דבש.

כמו כן, כך מציינת ב"כ המערערת, קיימת תמיהה בעצם גירסת המשיב להימצאותו בשטח, דהיינו, אם הגיע כדי לחפש את הפרות לבקשת אחותו, מדוע בשעת לילה כזו ומדוע לא הביא את אחיו לעזרה.

לג. המשיב, שכאמור לא היה מיוצג, טען, כי נוכחותו בשטח היתה דרושה בשעות אלה וסבירה לשעות אלה, הן משום שיש גנבים בשטח, והן משום ששטח אש נמצא בקירבת מקום, ויש חשש שהפרות תעבורנה לשטח האש.

עוד טען, שקיימת דרך רגלית מבאר המים שבשטח לדליית אל כרמל, ונוהגים לבוא לשטח הזה בשעות הבוקר המוקדמות ומחכים לדבורים, תוך המתנה לשמש שתזרח.

המשיב חזר וטען כי הוא פגש בשטח את שני האנשים, הוא מכיר אותם מן הכפר אבל לא את שמותיהם. לדבריו, לא היה לו כלב אלא מקל, הואיל ובשעת לילה חייבים ללכת בשטח עם מקל, ומסיבה זו גם היה לו פנס.

עוד טען המשיב, שהכלבה שהופיעה בשטח כשהוא חזר עם הפקחים, ירדה מן הדיר של השכנים ואין לו כל קשר אליה. עוד טען המשיב, שהוא אוהב חיות בטבע, הוא צמחוני, ואינו צריך דורבן.

לד. לאחר שעיינו בתיקו של בית משפט קמא, לרבות המוצגים שהוגשו, ונתנו דעתנו לנימוקי הערעור, ולטיעונים ששמענו ביום 4.9.14, הגענו למסקנה לפיה אין מקום להתערב בהכרעת הדין של בית משפט קמא.

לה. אין ספק שהגדרת "צידה" שבסעיף 1 לחוק להגנת חיית הבר היא הגדרה רחבה:

"לרבות עשיית מעשה מתוך כוונה לפגוע בחייה, בשלומה או בחירותה של חיית בר, או להדריך את מנוחתה, או לסכן את התפתחותן הטבעית של ביציה, או של כל תולדה אחרת שלה".

לו. ברע"פ 1161/04 **חאג' יחיא נגד מדינת ישראל**, (מיום 21.4.05), עמדה לדיון רק השאלה של חילוט רובה הצייד שנתפס ברשות המערער. באותו מקרה נסע המערער ברכב עם הנאשמים הנוספים סמוך לשעה 2:30 בלילה באיזור האסור לצייד, תוך סריקת האזור בזרקור וברכב נמצאו זרקור, סכין יפנית, כדורי צייד, ורובה צייד בנרתיק.

במסגרת פסק דינו, התייחס כב' השופט (בדימוס) י' טירקל, גם להגדרת "צידה", וכתב בסעיף 3:

"די בהגדרה זו כשלעצמה כדי לקבוע שגם פעולות הכנה לקראת מעשה הצייד גופו, ואפילו לא הושלם המעשה בכך שהחיה נצודה, באות בגדר עבירה מושלמת של צידה".

אך לעומתו העירה באותו ענין כב' השופטת א' חיות, בסעיף 1 של פסק דינה, כי היא מעדיפה שלא לקבוע מסמרות בנוגע לפרשנות המונח "צידה" שבסעיף 1 לחוק הגנת חיית הבר, וכן באשר להיקף התפרשותה של עבירת הצייד ללא רשיון הקבועה בסעיף 2 של החוק, כפועל יוצא מפרשנות זו, וכן ציינה כי **"שאלת היקף התפרשותה של עבירת הצייד האסור שאיננה פשוטה בעיניי..."**.

לז. בענייננו מתמקדת המחלוקת בשאלה האם די בתשתית הראייתית שהניחה המערערת בפני בית משפט קמא לצורך הרשעת המשיב בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום.

לצורך הוכחת העבירה של ציד חיית בר, אין המאשימה חייבת להביא ראיה ישירה לעצם פעולת ביצוע הצייד, ואף אין צורך להוכיח שנתפס ברשות הנאשם פגר של חיית בר. ניתן להסתפק בראיות נסיבתיות, אך זאת כפי שקבעה השופטת קמא, ובהתאם לפסיקה עליה הסתמכה, בתנאי שהמסקנה העובדתית הנגזרת מן התשתית הראייתית הנסיבתית צריכה להיות מסקנה הגיונית ומתחייבת כמסקנה אפשרית אחת ויחידה.

לח. כך, למשל, בע"פ (מחוזי חיפה) 38569-12-11 **מרעי ואח' נ' רשות הגנים הלאומיים ושמורות הטבע** (מיום 15.3.2012) (להלן: "**עניין מרעי**") הורשעו המערערים משנקבע, כי הם היו בשעת לילה מאוחרת באזור שמורת טבע, ומשהבחינו ברכבם של הפקחים ביקשו המערערים למלט את עצמם, ובין יתר הדברים, יצא אחד המערערים מן הרכב, היכה על רכבו של הפקח עם אלה, איים עליו, נכנס לרכבו, והמשיך בנהיגה פרועה עד שנעצר בתאונה שאירעה עם רכבם של הפקחים.

שני חשודים נמלטו מן הרכב כשהם אווזים בידיהם אלות ופנסים, והם שחררו מתא המטען של הרכב שלושה כלבים, ובחיפוש שנערך ברכב נמצא בו קוץ של דורבן.

בית משפט קמא הרשיע את המערערים באותו עניין בעבירות של ציד חיית בר, צייד ללא רשיון צייד, צייד בלילה, וצייד באמצעות כלבים. הערעור על הכרעת הדין נדחה, משנקבע, כי המסקנה היחידה המתבקשת, לנוכח העובדות שהוכחו, הן בשים לב להגדרת עבירת הצידה, והן בהתאם לשורת הדין וההיגיון, מובילה להרשעת המערערים בעבירת הצידה המוגמרת (שם, בפסקה נ').

לט. הראיות כפי שנקבעו בעניין מרעי הנ"ל, היו חד-משמעיות, ולא היה בהן כדי להותיר ספק באשמתם של המערערים, גם אם לא היו ראיות ישירות, וזאת בשונה מן המקרה שבפנינו.

מ. בעניין שנדון בעפ"א (מחוזי נצרת) 179/09 **מיכאל בן זאכי עיסא ואח' נ' מדינת ישראל** (מיום 22.9.2009) זוכו המערערים בשלב הערעור מעבירת ציד חיית בר מוגנת ועבירות נלוות, הגם שנמצאו באזור שהינו אזור צייד פעיל, בשעת לילה מאוחרת, כשברשותם ארבעה פנסים, ארבעה כלבים וסכין, וכן נמצאו שני קוצי דורבן ברכבם, ואף נמצאו סתירות בין גרסאותיהם. בית המשפט שלערעור קבע, כי הראיות הנסיבתיות חייבות להוביל למסקנה חד-משמעית, הגיונית, ויחידה, לפיה לא נותר ספק סביר באשמתם של המערערים, ואולם בית המשפט שלערעור לא שוכנע כי מדובר באזור ציד מובהק, וכן צוין, כי לא די בעצם הימצאות כלי צייד בתוך רכב כדי להגיע למסקנה הגיונית אחת ויחידה, לפיה עסקו המערערים בצייד (שם, בפסקה 36).

מא. בדומה לכך, גם במקרה שבפנינו אין בראיות הנסיבתיות כדי להוביל למסקנה הגיונית אחת ויחידה, לפיה ביצע המשיב את העבירות שיוחסו לו.

כך, למשל, לא ניתן לדחות לחלוטין את ההסבר שנתן המשיב להימצאות המקל והפנס ברשותו, דהיינו, שהוא זקוק לפנס לצורך הליכה בחשיכה, וזקוק למקל לצורך הגנה עצמית מנחש, שועל חולה כלבת, והפתעות לא צפויות (ת/3, עמ' 2, ש' 27-28), וזאת כהסבר אפשרי, ובאשר לכלבת הצייד, לא הוכח קיומו של קשר בינה לבין המשיב.

מב. בת"פ (שלום נצרת) 2584/04 **מדינת ישראל נ' זועבי עבדאללה** (מיום 7.6.2006) קבע בית משפט

השלום, כי בוצעה עבירה מושלמת של צייד, משנקבע כי הוצבה ליד גדר המטע מלכודת דרוכה ומוכנה ללכידה של דורבנים עם פיתיון בתוכה, הנאשם צולם כשהוא מחפש את המלכודת, ואחר כך מנסה לפתוח אותה, ובנוסף בתא הנוסעים מצא הפקח שבר עליון של קוץ דורבן.

גם במקרה הנ"ל, השונה מענייננו, די היה בראיות שהובאו, כדי לקבוע שהנאשם ביצע את העבירה מעבר לספק סביר.

מג. בע"פ (מחוזי נצרת) 1201/05 **מדינת ישראל נ' חרב ואח'** (מיום 13.12.2005), הרשיע בית המשפט שלרעור (ברוב דעות) את הנאשמים משנקבע, כי הם נמצאו באיזור ציד מובהק ברמת הגולן, ברכבם נמצאו סכין, אולר, פנס ומקל, וכן נקבע, כי הרכב נסע לאט.

כמו כן, התוודו הנאשמים בשעת מעשה שהם הגיעו למקום כדי לצוד, ואנו מפנים לדבריו של כב' השופט א. אברהם, שם, בפיסקה 3 של פסק דינו (שאמנם היה בדעת מיעוט, אך הקטע המצוטט להלן מתאר את מה שהיה בפני בית משפט השלום):

"אלא שבפני עדי התביעה התוודו המשיבים, בשעת מעשה, כי אמנם הגיעו למקום בכדי לצוד דורבנים. והשופטת קמא אמנם ביכרה את עדותם של עדי התביעה על פני זו של המשיבים, קבעה כי הם הגיעו למקום מתוך כוונה לצוד, ודחתה את גירסתם לפיה נקלעו למקום בטעות, לאחר בילוי תמים ברמת הגולן."

שונה המקרה המונח בפנינו, שהרי גרסת המשיב הן בהודעה שנגבתה ממנו ביום האירוע, והן בפני בית משפט קמא היתה שהוא התכוון לחפש את עדר הפרות של אחותו. בנוסף, הגיע בית משפט קמא בענייננו למסקנה, שלא ניתן לקבוע כי הראיות הנסיבתיות מובילות למסקנה עובדתית, מתבקשת, הגיונית, אחת ויחידה, וסבורים אנו שלא נפל פגם במסקנה אליה הגיע בית משפט קמא.

מד. כפי שקבע בית משפט קמא, עצם נוכחותו של המשיב בשטח השמורה, אין בה כשלעצמה כדי להוות פגיעה בשמורת טבע, או גן לאומי, או פעולה המהווה פגיעה בחי, בצומח, או בדומם שבתחום הטבע, וזאת הגם שגרסתו של המשיב (לפיה נשלח לחפש את הפרות השייכות לעדר של אחותו, והיום היחיד הפנוי שעמד לרשותו הוא יום שישי) איננה נקיה מתמיהות, ואין די בעצם קיומו של חשד כדי לבסס הרשעה. הוא הדין גם בטענת המערערת אודות שקרי הנאשם, שאין בהם, כשלעצמם, כדי להביא להרשעת המשיב.

מה. גם לא הובאה ראייה שיש בה כדי להצביע על זהות הכלבה שנתפסה (במרחק של כחמישים מטר ממקום המפגש המקורי שבין המשיב לבין הפקחים) לאחר שהמשיב ועדי התביעה חזרו לרכבו של המשיב שחנה בשטח השמורה, או על קשר כלשהו של אותה כלבה למשיב.

מו. עוד יש לציין, שבעוד שעד התביעה מר כהן מסר בדו"ח הפעולה ת/1, כי ראה שלושה אנשים מלווים בשלושה כלבים, הרי עד התביעה, מר יגר, ציין, כי במקום המפגש היו שני כלבי צייד (ת/7).

מז. באשר לכתמים האדומים על חולצתו של המשיב, לא הובאה כל תוצאה של בדיקת דם, לפיה המדובר בכתמי דם של חיית בר.

מח. תמימי דעים אנו עם בית משפט קמא, שמדבריהם של עדי המערערת לא עולה מסקנה פוזיטיבית אחת ויחידה, לפיה נעברו העבירות של ציד חיית בר, צייד ללא רישיון, צייד בלילה, וצייד בשיטות אסורות, ואף לא הוכחו העבירות שעניינן פגיעה בשמורת טבע, ופגיעה בגן לאומי.

מט. בצדק הצביעה ב"כ המערערת על תמיהות וסתירות בגרסתו של המשיב, כפי שגם הצביע על כך בית משפט קמא בהכרעת הדין, אך כפי שגם צוין בעפ"א (מחוזי נצרת) 179/09 **מיכאל בן זאכי עיסא נ' מדינת ישראל**, בפסקה 41 (מיום 22.9.2009):

"ער אני לכך, כי גירסת המערערים אינה נקיה מספקות ויכול, אפילו שיש סתירות בגרסאותיהם ואולי, אפילו שקרים. אולם, כלל הוא, ששקרי הנאשמים לשלעצמם, אינם מהווים ראיה, מקום שזו חסרה בראיות המאשימה.

ראה לעניין זה, י. קדמי, על הראיות, חלק ראשון, דין בראי הפסיקה מהדורת תשס"ד ושם בעמ' 266 וכדלהלן:

"... ולבסוף שקרים של נאשם, יהא טיבם אשר יהא - לעולם לא יגיעו לדרגה של ראיה עיקרית, וכוחם - לעולם כוחה של ראיה מתווספת לראיה עיקרית".

ראה גם פסקי הדין המוזכרים בהערת שוליים 356 שם."

נ. החשד כי המשיב שהה במקום בו נתפס על-ידי עדי התביעה למטרת ציד דורבנים - קיים, ומרחף באוויר, אך אין די בכך על מנת לקבוע שהתשתית הראייתית כפי שהניחה המערערת בפני בית משפט קמא, די בה על מנת להוכיח את אשמו של המשיב מעבר לספק סביר.

נא. לכן, אין להתערב בהכרעת הדין של בית משפט קמא, שראה לנכון לזכות את המשיב מן העבירות שיוחסו לו, מחמת הספק, ומטעם זה אנו דוחים את הערעור.

ניתן היום, כ"ג אלול תשע"ד,
18 ספטמבר 2014, במעמד
הנוכחים.

י. גריל, שופט בכיר
[אב"ד]

ב. בר-זיו, שופטת

כ. סעב, שופט